

РЕЦЕНЗІЯ

доцента кафедри неврології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету МОЗ України,
кандидата медичних наук, доцента
КУЗНЄЦОВА Антона Анатолійовича
на дисертаційну роботу ДРОНОВОЇ Анастасії Олександрівни
«Оптимізація діагностичних та реабілітаційних заходів у відновному періоді геморагічного півкульового інсульту», представлену до захисту у разову спеціалізовану вчену раду ДФ 17.600.064 Запорізького державного медико-фармацевтичного університету, що утворена відповідно до рішення Вченої ради від 28 листопада 2023 року (протокол № 4) та наказу ректора Запорізького державного медико-фармацевтичного університету від 04.12.2023 року № 422, на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Актуальність теми дослідження

Мозковий геморагічний інсульт та його найбільш розповсюджена форма – спонтанний супратенторіальний внутрішньомозковий крововилив є найбільш руйнівним типом гострих порушень мозкового кровообігу. Незважаючи на значний прогрес фундаментальних нейронаук та клінічної неврології, надзвичайно високими залишаються показники смертності (протягом перших 30 діб внаслідок геморагічного інсульту помирає від 35 до 52% хворих) та інвалідизації внаслідок вище зазначеної патології (з тих пацієнтів, хто вижив, близько 80% має тяжкі наслідки у вигляді вираженого неврологічного дефіциту, який обумовлює стійку втрату працездатності та залежність від сторонньої допомоги у повсякденному житті). Все викладене обґрунтовує доцільність подальших досліджень, спрямованих на удосконалення лікувально-реабілітаційних заходів у зазначеного контингенту хворих. В свою чергу, вагомою складовою підґрунтя для досягнення зазначеної мети є оптимізація діагностичних заходів, спрямованих на якомога ранню та деталізовану

верифікацію наявних післяінсультних порушень, в т.ч. з використанням нейрофізіологічної об'єктивізації функціонального стану церебральних структур, як факторів, які впливають на якість життя пацієнтів і одночасно визначають як функціональний прогноз, так і відповідний реабілітаційний потенціал, при цьому доведено, що у складі вище зазначених факторів наявні не тільки рухові розлади, але й когнітивні порушення, прояви депресивного синдрому та ін.

З огляду на вище наведене, дисертаційна робота Дронової Анастасії Олександрівни, присвячена удосконаленню діагностичних та реабілітаційних заходів у відновному періоді геморагічного півкульового інсульту шляхом комплексного клініко-параклінічного дослідження та оптимізації лікування хворих, є, актуальною та своєчасною.

Зв'язок теми дисертації з державними і галузевими науковими програмами

Дисертаційна робота є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри неврології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету МОЗ України «Удосконалення діагностики, лікування та прогнозування гострих та хронічних форм порушень мозкового кровообігу на різних етапах захворювання» (№ державної реєстрації 0118U007145). Дронова А.О. є співвиконавцем вищезазначеної науково-дослідної роботи.

Новизна одержаних результатів та їх наукова обґрунтованість

До найбільш значущих положень наукової новизни одержаних результатів можна віднести наступні. Вперше продемонстровано позитивний вплив комбінації препаратів нейрометаболічної дії іпідакрин та фенібут на стан когнітивних функцій, зокрема рівні запам'ятовування та уваги, у пацієнтів зі спонтанним супратенторіальним внутрішньомозковим крововиливом в ранньому відновному періоді захворювання.

Виявлено особливості перебігу відновного періоду у хворих на ГПШ, зокрема дані про зв'язок латералізації вогнища ураження, віку і статі пацієнтів з вираженістю неврологічного дефіциту та динамікою його відновлення, рівнем

інвалідизації, ступенем самообслуговування, когнітивними та нейропсихологічним порушеннями.

Деталізовано відомості про зміни показників якості життя у пацієнтів з геморагічним півкульовим інсультом у динаміці відновного періоду захворювання та фактори, які на них впливають.

Дістало подальший розвиток положення про негативний зв'язок вираженості спастичності м'язів у пацієнтів зі спонтанним супратенторіальним внутрішньомозковим крововиливом з показниками незалежності у повсякденному житті та якості життя хворих впродовж відновного періоду захворювання.

Деталізовано дані про стан біоелектричної активності головного мозку у пацієнтів з ГПІ у ранньому відновному періоді захворювання на основі спектрального аналізу ЕЕГ-патерну на 30-ту добу захворювання. Встановлені кореляційні зв'язки між параметрами ЕЕГ-патерну та рівнем неврологічних, когнітивних порушень і відновленням незалежності у повсякденному житті на 180-ту добу захворювання.

Теоретичне значення одержаних результатів

Здобувачем поглиблено та деталізовано наукові дані щодо клініко-неврологічних та нейропсихологічних особливостей у пацієнтів з геморагічним півкульовим інсультом у відновному періоді захворювання на основі комплексного клініко-параклінічного дослідження в якості складової підгрунтя для подальшого удосконалення корекції виявлених порушень.

Практичне значення одержаних результатів

Ґрунтуючись на даних комплексного клініко-неврологічного та нейропсихологічного дослідження, виявлено клінічні особливості перебігу раннього відновного періоду спонтанного супратенторіального внутрішньомозкового крововиливу, які необхідно враховувати при проведенні реабілітаційних заходів, зокрема в аспекті оптимізації персоніфікованого підходу до застосування відповідних лікарських засобів.

Визначено найбільш інформативні показники спектрального аналізу біоелектричної активності головного мозку для оцінки функціонального стану церебральних структур у пацієнтів на 30 добу спонтанного супратенторіального внутрішньомозкового крововиливу.

Обґрунтовано доцільність курсового застосування комбінованої нейрометаболічної терапії (іпідакрин 5 мг та фенібут 300 мг тричі на день протягом місяця) в комплексі лікувальних заходів у пацієнтів зі спонтанним супратенторіальним внутрішньомозковим крововиливом для покращення їх

Практичне значення та прикладний характер роботи підтверджується тим, що новітні розробки, отримані в результаті проведеного дослідження, впроваджено в діагностично-лікувальний процес відділення неврології № 3 КНП «Міська лікарня № 6» Запорізької міської ради, відділення неврології № 3 КНП «Вінницька обласна клінічна психоневрологічна лікарня ім. акад. О.І.Ющенко Вінницької обласної Ради» та неврологічного відділення з центром розсіяного склерозу КНП «Обласна клінічна лікарня Івано-Франківської обласної ради».

Результати оцінки наукового рівня дисертації та публікацій

Оцінка структури, змісту та форми дисертації

Дисертаційна робота Дронової А.О. написана державною мовою, побудована за загальноновизнаною класичною структурою і складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів і методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, розділу аналізу та узагальнення отриманих результатів, висновків, практичних рекомендацій, переліку використаних літературних джерел та 4 додатків. Дисертацію викладено на 201 сторінках друкованого тексту, ілюстровано 5 рисунками та 45 таблицями.

Вступ викладено за встановленою формою змістовно, конкретно, послідовно. Чітко сформульовано мету та завдання дослідження, наведено положення наукової новизни та практичного значення отриманих результатів, а також відомості щодо їх апробації.

В огляді літератури на підставі вивчення та аналізу актуальних літературних даних окреслено діагностичні та лікувально-реабілітаційні аспекти у пацієнтів з внутрішньомозковим крововиливом у відновному періоді захворювання, які потребують удосконалення. Викладене дозволило обґрунтувати доцільність проведення даного дослідження.

Розділ 2 містить загальну характеристику обстежених хворих, висвітлює дизайн проведеного дослідження, критерії включення та виключення, клінічні характеристики пацієнтів загальної когорти, а також відомості щодо методів, які були застосовані для вирішення завдань та досягнення мети.

У **розділі 3** висвітлено результати дослідження клініко-неврологічних та нейропсихологічних особливостей у пацієнтів зі спонтанним супратенторіальним внутрішньомозковим крововиливом у відновному періоді захворювання. Здійснено аналіз показників якості життя у зазначеного контингенту хворих.

У **розділі 4** наведено результати деталізованого аналізу електроенцефалографічного патерну пацієнтів на 30 добу захворювання з використанням широкого спектру показників спектрального аналізу спонтанної біоелектричної активності головного мозку у зіставленні з рівнем неврологічного дефіциту та функціональним виходом захворювання, при цьому ідентифіковано показники, які у найбільшій мірі асоційовані з відповідними клініко-неврологічними даними.

У **розділі 5** на підставі клініко-неврологічного та нейропсихологічного дослідження обґрунтовано застосування комбінованої нейрометаболічної терапії (іпідакрин 5 мг та фенібут 300 мг тричі на день протягом місяця) в комплексі лікувальних заходів в ранньому відновному періоді спонтанного супратенторіального внутрішньомозкового крововиливу для підвищення ефективності реабілітації зазначеного контингенту пацієнтів в аспекті покращення їх когнітивних функцій.

У **розділі 6** проведено зіставлення отриманих результатів з актуальними літературними даними. Зміст розділу виступає вагомим складовою

обґрунтування наукової новизни одержаних результатів та дозволяє дійти до висновку про сучасний методичний рівень дослідження.

Висновки роботи повністю обґрунтовані, достовірні, логічно випливають з отриманих результатів та розв'язують поставлені завдання.

Практичні рекомендації чіткі, конкретні та змістовні.

Перелік використаних джерел є достатнім (29 – кирилицею, 155 – латиною), оформлений відповідно до вимог наказу Міністерства освіти і науки України №40 від 12 січня 2017 р.

В **Додатках** наведено копії актів впровадження, список опублікованих праць за темою дисертації, відомості про апробацію результатів дисертації, допоміжні дані (у таблицях).

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності

Під час рецензування дисертаційної роботи Дронової А.О. порушень академічної доброчесності не виявлено.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації

За матеріалами дисертації опубліковано 11 наукових праць: 5 статей, серед яких 3 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у журналі, який індексується міжнародною наукометричною базою Web of Science, 1 – у закордонному журналі, який індексується міжнародною наукометричною базою Scopus; 6 тез доповідей у матеріалах Всеукраїнських науково-практичних конференцій з міжнародною участю.

Оцінка рівня виконання поставленого наукового завдання та рівня оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності

Наукові положення дисертаційного дослідження, висновки та практичні рекомендації ґрунтуються на результатах проспективного комплексного клініко-параклінічного обстеження 97 пацієнтів зі спонтанним супратенторіальним внутрішньомозковим крововиливом у відновному періоді захворювання. Залучення пацієнтів у дослідження проводилося відповідно до

чітко сформульованих критеріїв включення та виключення. Реалізація дизайну дослідження та досягнення мети роботи базується на послідовному виконанні поставлених завдань (їх 5) з використанням адекватних та сучасних методів дослідження (клініко-неврологічне та нейропсихологічне з використанням сучасних шкал, нейрофізіологічне). Математична обробка отриманих даних проводилася з використанням сучасних та адекватних поставленим завданням статистичних методів за допомогою пакету ліцензійних програм Statistica 13.0 (StatSoftInk., №JPZ8041382130ARCN10-J, США).

Отже, дисертаційна робота Дронової А.О. виконана на високому науково-методичному рівні.

Недоліки дисертації щодо її змісту і оформлення

В дисертації наявні окремі стилістичні та граматичні помилки, які принципово не впливають на загальну позитивну оцінку роботи і не зменшують її наукової та практичної цінності.

В ході рецензування виникли наступні запитання:

1. Якою була питома вага когнітивних порушень в загальній субкогорті пацієнтів за MoCA на 180 добу захворювання? Переважним ураженням яких когнітивних доменів були обумовлені вище зазначені порушення?

2. Чим, на Вашу думку, пояснюються взаємозв'язок від'ємного значення показника міжпівкульової асиметрії абсолютної спектральної потужності ритмів альфа-діапазону у лобовій ділянці з гіршим функціональним виходом відновного періоду спонтанного супратенторіального внутрішньомозкового крововиливу?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Дронової Анастасії Олександрівни «Оптимізація діагностичних та реабілітаційних заходів у відновному періоді геморагічного півкульового інсульту» є самостійним завершеним ґрунтовним науковим дослідженням, яке містить вирішення важливого завдання неврології, що полягає в удосконаленні діагностичних та реабілітаційних заходів у відновному періоді геморагічного півкульового інсульту шляхом комплексного клініко-

параклінічного дослідження та оптимізації лікування хворих. Основні положення, висвітлені у дисертації, висновки та практичні рекомендації достатньо аргументовані. Застосовано сучасні й інформативні методи дослідження, які відповідають поставленим завданням.

За актуальністю, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням результатів, методичним рівнем виконання, обґрунтованістю положень та повнотою їх висвітлення дисертаційна робота Дронової А.О. повністю відповідає всім вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, та вимогам оформлення дисертацій, затверджених наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р., а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент:

доцент кафедри неврології

Запорізького державного

медико-фармацевтичного

університету МОЗ України

кандидат медичних наук, доцент

А.А. КУЗНЄЦОВ

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ПТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №04/05/02-1277 від 09.04.2021;
Цілісність даних: не порушена;

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: КУЗНЕЦОВ АНТОН АНАТОЛІЙОВИЧ 3066916996;
Належність до Юридічної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 3066916996;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 5E984D526F82F38F040000006AC03D01DA71B404;
Видавець кваліфікованого сертифіката: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК";
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 08:29 12.01.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 08:29 12.01.2024;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для даних від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)